بێ ئابڕویی لە تاواندا!.. وەرگێرانی بۆ کوردی: کاوە عومەر

ئاوڕێک لە هێرشی کیمیاوی بۆ سەرقوتابخانەکان و بێدەسەڵاتی حکومەت دیمانەی حەسەن ساڵحی لەگەڵ حەمید تەقوایی

بە پشتبەستن بە چاوپێکەوتنێک لەگەڵ کەنالی جەدید نوسراوەتەوە

حەسەن ساڵحی: مشتومڕ لەسەر تاوانی بە مەبەستی ژەهراویکردنی زنجیرەیی هێشتا لە کۆمەڵگادا گەرمە و کاردانەوەی جۆراوجۆری بەدوای خۆیدا هێناوە. ناڕەزایەتی بەرامبەر بەم تاوانە ترسناکە هەبووە و کۆماری ئیسلامیش کاردانەوەی زۆری نیشانداوە. هەر لە وتارەکانی خامنەییەوە تا دەگاتە لێدوانی جۆراوجۆری وەزارەتی ناوخۆ. تا ئێستا وەزارەتی ناوخۆ سێ لێدوانی لەسەر ئەم بابەتە بڵاوکردۆتەوە و لەو لێدوانانەشدا هەوڵیداوە ڕەهەندەکانی ئەم تاوانە ترسناکە بچووکتر دەربکەوێت، و تاوانەکەی خستۆتە ئەستۆی خەڵکی ناڕازی یان سەرگەرمی خودی خوێندکارەکان . سەرەتا دەمەوێت ڕای ئێوە لەم بابەتە بپرسم، هۆکاری بڵاوکردنەوەی ئەو لێدوانانە چییە؟

حەمید تەقوایی: هەڵوێستەکانی ئەم دواییەی دەسەڵات، لە قسەکانی خامنەییەوە تا ئەم سێ لێدوانەی کە باست کرد، نیشانەی بێدەسەڵاتی و لاوازی حکومەتە. زیاتر لە سێ مانگە تاوانی هێرشی کیمیاوی بۆ سەر قوتابخانەکان بەردەوامە و خامنەیی و سەرەکانی حکوومەتیش بێدەنگ بوون لەو بارەیەوە، جگە لە لێدوانە دژبەیەکانەی بەشێک لە بەرپرسانی باڵای حکوومەت کە دەڵێن ئەمە کاری گرووپەکانی نزیک لە تاڵیبان یان کاری لایەنگرانی دروشمی ژن ژیان ئازادییە یان ئەوە فەسادی خودی خوێندکارانە و هیچیان نەبوو بیڵێن لەسەر ئەم جۆرە قسە بێمانایە. پاشان لەناکاو دوای سێ مانگ خامنەیی باسی ئەم بابەتە دەکات و دواتر وەزارەتی ناوخۆ لە ماوەی دوو ڕۆژدا سێ لێدوان دەدات! سەرەتا ئەمە نیشانەی سەرلێشێواوی و بێدەسەڵاتی حکومەتە.

گاڵتەجاڕی لە دەقی ئەم ڕاگەیاندنانە، ڕسوا و بێمانا و بێڕێزانەدا دەچۆڕێت. بانگەشەی ئەوە دەکەن کە لەم ڕووەوە خەڵکیان بردووە و ڕێنمایییان کردووە، ئینجا ڕوونی دەکەنەوە کە مەبەستیان

خوێندکارەکانە! زیاتر لە سێ مانگە هێرشیان کردووەتە سەر قوتابخانەکان و زیاتر لە پێنج هەزار کەسیان ژەهراوی کردووە، لانیکەم دوو کەس کوژراون و ئەم تاوانە تا ئێستاش بەردەوامە، ئینجا بە و پەڕی رسوایانەوە ڕایدەگەیەنن کە هەندێک خوێندکاریان گرتووە و ڕێنماییان کردووە! ڕایدەگەیەنن ئەو کەسانە دادگایی دەکەین کە پەیوەندییان بە میدیای بیانییەوە کردووە و "ئاگرەکەیان خۆشکردووە" دەخەینە ژێر چاودێریەوە! واتە لە ڕاستیدا خەڵکی لەوقاودەرو خۆپیشاندەران!لەگەڵ دایکان و باوکانی نیگەرانی قوتابیان لەبەردەم قوتابخانەکاندا لەیان دەدرێت، تەنانەت ڕاپۆرتی پزیشکی نەخۆشخانەکەش نادەن بە کەسوکاری قوتابیانی نەخۆشخانە. خێزانەکان نازانن منداڵەکانیان تووشی چ جۆرە ژەهراویبوونێک بوون و ئاڵۆزی و مەترسییەکانی چین. تەنانەت درێغی لە پێدانی ئەم زانیارییە پزیشکییەشدا بە بنەماڵەکان دەکەن و دواتر بەوپەڕی بێڕێزی و دووڕووییەوە دەڵێن خوێندکارمان دەستگیر کردوە و ڕێنماییمان کردووە! یان هەوڵ دەدەن مەسەلەکە بێ بایەخ بکەن. دەڵێن لە چەند قوتابخانەیەکدا ئەمە ڕووی داوە و زۆرەکیان بە شێوەی ڕاگوزەر لە نەخۆشخانە چارەسەر کراون! بە بەڕووی ناموبارەکیاندا ناهێنن کە زیاتر لە ٣ مانگە تاوانێک لە سەدان قوتابخانە لە دەیان شار و لانیکەم لە ١٥ پارێزگای وڵاتدا دەگوزەرێت و حکومەت تەنها چاودێری دەکات. کاتێکیش هەڵوێستی وەرگرت و لەدوانەکی دا، ئەم جۆرە قسە بێمانایەی کرد. لە تویتەر و سەشیال میدیادا بە ئابڕولە تاواندا ناوم بردووە. بەڕاستی کەسانی بە ئابڕون.
پرسیارت کرد، بۆ ئەم بێمانایە پێکەوە دادەنێن؟ هۆکارەکەی ئەوەیە کە ڕووبەڕووی هێرشی کۆمەڵگا بوونەتەوە. ڕووبەڕووی ناڕەزایی بنەماڵە و مامۆستایان و چین و توێژە جیاوازەکانی خەڵک بوونەتەوە. کۆبوونەوەی ناڕەزایی خێزانەکان لەبەردەم قوتابخانەکان تا دێت فراوانتر دەبێت، هاواری ناڕەزایی مامۆستایان بەرز بووەتەوە.شورای هەماهەنگی مامۆستایان داوای ١٦ی ئەسفەندی کرد و لە زیاتر لە ٣٠ شاردا خەڵک لە وەڵامی ئەم بانگەوازەدا هاتنە سەر شەقامەکان. حکومەت لەبەرامبەر ئەم شەپۆلە ناڕەزایەتییەدا تووشی شۆک بووە و دەیەوێت بە جۆرێک لە جۆرەکان کێشەکە چارەسەر بکات. ئەم هەڵوێستانە هەمان شێوازی نزیکبوونەوەیان لە پرسی کەوتنەخوارەوەی فڕۆکەکە. سەرەتا ڕەتیانکردەوە تەقەیان لە فڕۆکەکە کردبێت، بەڵام دواتر ناچاربوون بە جۆرێک دان بە ڕۆڵی خۆیاندا بنێن و دواتر ئەو پرسە پەردەپۆش بکەن. ئەمڕۆش هەوڵ دەدەن هەمان پرۆسەی هێرشی کیماوی بۆ سەر قوتابخانەکان پەیڕەو بکەن. ئەمە لەگوڵ پرۆسەیەکی وادا بەرەوڕوین.

حەسەن ساڵحی: ئەوە ئاماژەتان بە ناڕەزایەتی خەڵک کرد، کە باسیان لەوە دەکەین. بەڵام ئایا ئەگەری ئەوە هەیە لە ئەنجامی ئەم ناڕەزایەتیانەی کە ئەوە باستان کرد، کۆماری ئیسلامی کۆتایی بە هێرشی کیمیاوی بەسەر خوێندکاران بهێنێت؟

حەمید تەقوایی: بەڕای من نەک هەر توانایە هەیە، بەڵکو تاکە ڕێگەیش هەر ئەوەیە. مەحاڵە بە خەیاڵتدا بێت کە بتوانن بە هەر شێوازێکی تر دەستبەرداری ئەم تاوانە ببن. تاکە ڕێگا بۆ هێرشکردن و ناڕەزایەتی دەربڕین ئەمە بە شێوەیەکی بەرفراوان خەڵکە. دیارە مەبەستم لە خەڵک، لە هەنگاوی یەکەمدا ئەو مامۆستا و قوتابیانەن کە دەتوانن ببنە جوڵێنەری هەموو چین و توێژەکانی کۆمەڵگا بۆ ناڕەزایەتی دەربڕین دژ بەم تاوانەی حکومەتبن. ئەمە کێشەیەک نییە تەنها پەیوەندی بە خێزانی قوتابیانەوە هەبێت، کێشەیەکی کۆمەڵایەتییە. ئەمە هێرشی حکومەتە بە سەر هەموو کۆمەڵگا. دەبینین هێرشەکەی لە قوتابخانەکان تێپەڕیوە و درێژبووەتەوە بۆ هەندێک ناوەندی بازرگانی و وێستگەی میترۆ. هەموو کۆمەڵگا لەگەڵ حکومەت خەریکی شەڕە و لەم خەباتەدا خەڵک بە ڕێکخستن و هێرشی هەمەلایەنە بە سەر حکومەت دەتوانن ئەم تاوانە ڕابگرن. ئەمەش بەتەواوەتی لە توانادایە.

حەسەن ساڵحی: وەک ئاماژەت پێدا، لە ١٦ی ئەسفەند، بانگەوازێک لەلایەن ڕێکخراوی سەرتاسەری مامۆستایانەوە کرا بۆ دەربڕینی ناڕەزایەتی بەرامبەر بەم هێرشە زنجیرەییانەی ژەهراویکردن بە سەر خوێندکاران، کە وەڵامێکی بەرفراوانی لێکەوتەوە. خەڵک بە ڕوونی وەڵامی ئەرێنییان دایەوە بە بانگەوازی ئەنجومەنی هەماهەنگی سەندیکاکانی مامۆستایان، کە لەلایەن چەندین دامەزراوە و ڕێکخراوی دیکەی بەناوبانگ و ناسراوەوە پاڵپشتی کرا. ئەم ڕێکخراوانە مێژوویەکی دوورودرێژیان هەیە لە خەباتکردن و لە کۆمەڵگادا ناسراو و خۆشەویستن. ئایا ئەمە ڕووداوێکی ناوازە بوو و تەنها پەیوەندی بە قوتابخانەکانەوە هەبوو، یان ئەمە شاهیدی خاڵی وەرچەرخانین. ئایا ئەمە بەو مانایەیە کە شەقام بەستراوەتەوە بە بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکان و دامەزراوە خاوەن پێشینەکان کە ساڵانێکە ناڕەزایەتی ڕێکخراو ڕێکدەخەن؟

حەمید تەقوایی: پێموایە خاڵی دووەم کە باست کرد لێرەدا ڕاستە. ئەمەش بەو مانایەیە کە ڕێکخراوێکی باوەڕپێکراو و لەمێژینەی سەرتاسەری لە ژێر ناوی شورای هەماهەنگی ڕێکخراوەکانی یەکێتی مامۆستایان کە ساڵانێکە بانگەواز و ڕێکخستنی کۆبوونەوە و ناڕەزایەتی و مانگرتنی مامۆستایان دەکات، هەنگاو دەنێتە مەیدان و داوای ناڕەزایەتی سەرتاسەری دەکات لە ڕۆژی سێشەممەی ١٦ی ئەسفەند.

. یەکێک لە داواکارییە سەرەکییەکانی ئەم بانگەوازە ناڕەزایەتی دەربڕین بوو بەرامبەر بە هێرشی کیمیاوی بەسەر قوتابخانەکان، داواکارییەکانی دیکەش داواکاری بەردەوامی مامۆستایان بوو، کە شورای هاوئاهەنگی ماوەیەکی زۆرە خەبات دەکات بۆ جێبەجێکردنی. ئەمەش جۆرێکە لە پەیوەندی نێوان بزووتنەوە ناڕەزایەتییەکان و بزووتنەوەی شۆڕشگێڕانەی ئێستا. ئێمە شاهیدی ئەوە دەبین کە ڕێکخراوێکی لەمێژینە کە بەدرێژایی ساڵان لە دەوری خەباتی مامۆستایاندا بە داخوازییە تایبەتەکانیان دروست بووە و ماوەیەکی زۆریش چالاک بووە، ئەمڕۆ دژی کەشێکی توندی کۆمەڵایەتییە، واتە هێرشی کیمیاوی بەسەر خوێندکارانە ، کە لە ڕاستیدا هێرشێکە بۆ سەر هەموو کۆمەڵگەیە، بانگەوازێکی سەرتاسەری دەکات و لەلایەن کۆمەڵگاوە پێشوازی لێدەکرێت. لە ١٦ی ئەسفەنددا لە چەند پارێزگایەک و لە نزیکەی ٤٠ شاردا کۆبوونەوە و خۆپیشاندان بەڕێوەچوو.

بێگومان ئەمە یەکەم پەرەسەندنی بزووتنەوە ناڕەزایەتییەکان نەبوو لە شۆڕشی ئێستادا. بۆ نموونە لە ٢٥ی بەهمەن، بیست ڕێکخراوی پێشەیی کرێکاری مەدەنی کە شورای هاوئاهەنگی یەکێکە لە ئیمزاکاران، جاڕنامەی بڵاوکردەوە کە لە مەیدانی خەباتی دیاریکراو تێدەپەڕێت و لە ڕاستیدا داواکاری و ئامانجەکانی شۆڕشی ئێستا ڕادەگەیەنێت. ئێستا بۆ بانگەوازی ١٦ی ئەسفەند ئەم ڕێکخراوانە لە بواری ئاڕاستەکردنی ناڕەزایەتی شەقامیشدا چالاکن. ڕاستە بابەتی ژەهراویکردنی قوتابیان زیاتر لە هەموو کەسێک پەیوەندی بە مامۆستایانەوە هەیە و بۆ ئەوانیش گونجاو بوو ئەم بانگەوازە بکەن، بەڵام ئەمە بزووتنەوەیەک لە دڵی شۆڕشی ئێستادایە. کاتێک ئەم کۆبوونەوانە ڕوویاندا، ئەوە لە تەنها ناڕەزایەتی دەربڕین بەرامبەر کیمیابارانی تێپەڕی و وەک هەموو ناڕەزایەتییەکانی ٥ مانگی ڕابردوو، بە دروشمی “بمرێت ئەم حکومەتە منداڵ کوژە” و گەڕا بە هێرشکردنە سەر تەواوی حکومەت بە بمرێت تاڵیبان، چ ئێران بێت یان ئەفغانستان” و “بمرێت بە خامنەیی” و هاوشێوەکانی. بەم شێوەیە ناڕەزایەتییەکانی ١٦ی ئەسفەند بوو بە دەرئەنجامێکی دیکەی پەرەسەی شۆڕش لە دژی هەموو حکومەت. سروشتییە لە بانگەوازی مامۆستایاندا دروشمی لەو جۆرە نەبووە، بەڵام لە ڕاستیدا مامۆستایان گۆڕەپانەکیان بە خەڵک کردەوە کە جارێکی دیکە بێنە سەر شەقامەکان و ناڕەزایەتی خۆیان نەک هەر لە دژی هێرشی کیمیاوی، بەڵکو لە دژی هەموو حکومەتی تاوانکاری کۆماری ئیسلامی بەرز بکەنەوە .

حەسەن ساڵحی: لە بانگەوازی حیزبدا جەخت لەوە دەکرێتەوە کە پێویستە مان بگرێت و ناڕەزایەتی دەربڕێت لە بەرامبەر

کیمیابارانکردنی قوتابخانەکانی کۆمەڵگادا. ئەوە جەختی تایبەتتان لەسەر مانگرتن کردووە. مانگرتن لە قوتابخانەکان و مانگرتن لە مامۆستایان بۆ ڕێگریکردن لەم تاوانە. بەڵام هەمووان لەگەڵ بانگەوازی مانگرتنەکەدا نین. دەڵێن داخستنی قوتابخانەکان ئەو ئامانجەیە کە کۆماری ئیسلامی بەدوایدا دەگەڕێت. وەڵامی ئەوە بۆ ئەم ئارگیومێنتە چییە؟

حەمید تەقوایی: بەڕای من ئامانجی حکومەت داخستنی قوتابخانەی کچان نییە. ئەگەر بیەوێت ئەم کارە بکات، دەیتوانی لەم سێ مانگەدا ڕایبگەیەنێت کە قوتابخانەکان داخراون تا ئاگادارکردنەوەی زیاتر، بۆ نموونە بۆ پاراستنی گیانی قوتابیان. ئەو کارەی نەکرد، بەپێچەوانەوە بەرپرسانی حکومەت چەند جارێک ڕایانگەیاند کە قوتابخانەکان داناخرێن و ئەمە خواستی نەیارانە و هتد.

بەڕای من هۆکاری ئەمهێرشە کیمیاویە بۆ سەر قوتابخانەکان قەیرانەکەیەتی. هێرشکردنە سەر قوتابخانەکان، وەک تەقەکردن لە فڕۆکە، هەوڵێکە بۆ ئەوەی قەیرانی مانەوەی حکومەت بۆ قەیرانێکی دیکە سەبەر بکات. هەرکاتێک تووشی کێشە بوون، هەوڵ دەدەن بە دروستکردنی قەیران، زەین بەلاڕێ بەرن. ئەوان دەست دەکەن بە جەنجاڵی و مشتومڕ و بە بڕوای من بە ئەنقەست لێدوانی دژ بەیەک بڵاودەکەنەوە بۆ ئەوەی حەقیقەت لەو نێوەدا ون بێت. ئەمە هەوڵێکی بێهوودەیە بۆ ڕزگاربوون لە "قەیرانی" شۆڕش لە دژی هەموو سیستەمەکەیان. هێرشکردنە سەر قوتابخانەکان هەمان لۆژیکی ئاگربەردانە لە زیندانی ئێوین، یان هێرشکردنە سەر شاچراغ، یان تەقەکردن لە فڕۆکەیەکی هەیە. لە ڕەهەندێکی گەورەتر و تاوانکاریتردا هەمان فێڵە. لەم حاڵەتە تایبەتەدا ئامانجێکی دیکەی ڕەژیم، ترساندن و زەوتکردنی ئەو خوێندکارانەیە کە لە پێشەنگی ئەم شۆڕشەدا بوون و ئێستاش هەن. ئەمانە پاڵنەرەکانی حکومەتن.

بەڵام ئەگەر بەشێک لە حکومەت بیەوێت قوتابخانەی کچان دابخات، مانگرتن سیناریۆی حکومەت نییە. تەنانەت ئەگەر وا گریمانە بکەین کە حکومەت ویستوویەتی قوتابخانەکان لەناو ببرێن، کاتێک مامۆستایان مان دەگرن و داوای ڕاگرتنی دەستبەجێی ئەم تاوانە و ناساندن و دادگاییکردنی بەرپرسان و ئەنجامدەرانی دەکەن و خانەوادەکانیش ڕایدەگەیەنن کە ئێمە منداڵەکانمان نانێرین بۆ قوتابخانە تا ئەو داواکاریانە جێبەجێ دەکرێن، ئەمە چیتر ناتوانێت بەشێک بێت لە سیناریۆی حکومەت، بەڵکو هێرشێکی بەهێزە دژی حکومەت

بەڵام جیا لە هەموو ئەمانە، بەدەر لە لایەنە سیاسی و کۆمەڵایەتییەکانی ئەم خەباتە، کە وەک وتم تاکە ڕێگایە بۆ کۆتاییهێنان بەم تاوانە، لە ڕوانگەی ئینسانیشەوە پرسێکی زۆر

بەپەلە و ژیانییە. خەت بخەرە شوێنی خەزانێک کە هەموو ڕۆژێک کچەکەی دەنێرێتە قوتابخانە و نازانێت دەگەڕێتەوە ماڵەوە یان سەر لە نەخۆشخانەوە دەردەهێنیت؟ هه مان نه خۆشخانه كه ته نانه ت ڕاپۆرتی ژه هراویبوونی منداڵه كه ت و هۆکار و لێکه وته كانی پێ نادات.

ئایا مانگرتن و داخستنی قوتابخانەکان ڕاسترین و مرۆڤدۆستانەترین ڕێگە نییە بۆ مامەڵەکردن لەگەڵ ئەم پرسە؟ لەم دۆخەدا سرووشتیترین و لۆژیکیترین کردار ئەوەیە کە خۆمان بەدوور بگرین لە ناردنیان بۆ قوتابخانە لە پێناو ڕزگارکردنی ژیانی منداڵەکانمان. بەڵام لە شێوەی حەوشەدا نییە. بەڵکو با ڕایبگەیەنین کە لەبەردەم ئەم تاوانە حکومییەدا بەشداری وانەکان ناکەین. ئەمەش بە تایبەتی لە ئەستۆی مامۆستایاندایە. مانگرتنی مامۆستایان واتە داخستنی قوتابخانەکان و ئەمەش بە مانای ڕزگارکردنی ملیۆنان دایک و باوک لەو کابوسە ڕۆژانەیە کە حکومەت بۆی ئامادە کردووە.

ئێستا قوتابخانەکان شوێنی پەروەردە نین، شوێنی تاوانن. سیستەمی پەروەردەی حکومەتی ئەمڕۆ سیستەمێکی تاوانکارییە. بەزۆری گروپە تیرۆریستییەکان ئەو جۆرە ڕووشوێنانە دەگرنەبەر و حکومەتەکان لەدژی ئەوان دەوەستنەوە. لێرەدا حکومەت خۆی تیرۆریستە و دەبێت کۆمەڵگا لە دژی بوەستێت. وە یەکێک لە چەکە کاریگەرەکانمان لەم شەڕەدا مانگرتنە. حکومەت قوتابخانەکانی کردووە بە سەنگەرێکی کیمیایی دژی قوتابیان، بەڵام ئێمە دەبێت سەنگەرەکە یەکلایی بکەینەوە. سەنگەری ئێمە شەقامە. ئێمە لە دژی هێرشی کیمیاوی لە شەقامەکان خەبات دەکەین. ئێمە لەبەردەم قوتابخانەکان کۆدەبینەوە، لە هەموو شارێکدا لەبەردەم پەروەردەکان کۆدەبینەوە و ناڕەزایەتی دەردەبڕین و دەمانەوێت دەستبەجێ ئەم تیرۆرە کیمیاوییە بوەستێنرێت و دەستبەجێ بەرپرس و ئەنجامدەرانی ئەم تاوانە بناسێنرێن و دادگایی بکرێن. چەند هەزار کەسی تر دەبێ ژەهراوی بکرێن و ژیان و تەندروستیان بخرێتە مەترسییەوە بۆ ئەوەی خۆمان لە ناردنی منداڵەکانمان بۆ قوتابخانە بەدوور بگرین؟ بەڕای من تەنها کۆبوونەوەکان بەس نین. چ لە ڕوانگەی سیاسی و چ لە ڕوانگەی خەبات وتێکۆشان و چ لە ڕوانگەی مئینسانییەوە، ئێمە پابەندین بە داخستنی قوتابخانەکان. وە ئەمە ئەرکی مامۆستا و خوێندکار و خوێندکارە پێش هەموو کەسێک. خوێندکاران مێژوویەکی دوور و درێژی ناڕەزایەتی و مانگرتنیان هەیە و دەتوانن بچنە ناو ئەم بزووتنەوەیە و بەم شێوەیە دەتوانین سیستەمی پەروەردەی حکومەت بوەستێنین، کە وەک ئەمڕۆ ئاماژەم پێکرد پێویستە ناوی ببرێت سیستەمی تاوان، و گورزێکی بەهێز لە حکومەت بدەین.

حەسەن ساڵحی: لە قسەوباسەکانتاندا دەڵێن حکومەت لە پشت ئەم تاوانەوەیە. باشە چاوەڕێی چی دەکەیت؟ واتە تا کەی دەبێت قوتابخانەکان دابخرێن و مامۆستایان نەچنە سەر کارەکانیان بۆ ڕێگریکردن لەم تاوانە؟ مەبەستم ئەوەیە، دەمەوێت ئەوە بڵێم کە پێویستە بە ڕوونیتر قسە لەسەر ئەم بابەتە بکرێت، و باسێک کە لە ڤیدیۆ کلیپێکدا بینیم کە خێزانەکان گەمارۆی قوتابخانەکانیان داوە، وتیان ئەمە خۆمان ئاسایش دابین دەکەین، بۆچی بە نموونە منداڵان دناتوانن ‘ بچنە قوتابخانە و زۆر چالاک بن. بۆ پاراستنی خۆیان، خۆیان کۆنترۆڵی دۆخەکە بکەن. ئایا ئەمە ناتوانێت بەدیلێک بێت؟

حەمید تەقوایی: ئایا شتێکی وا ئیمکانی هەیە؟ تەنانەت ڕێگە نادەن خێزانەکان بچنە ناو گۆڕەپانی قوتابخانەکانەوە. گازی ژەهراوی بڵاودەکەنەوە و دەرگای قوتابخانە دادەخەن. لە هەندێک حاڵەتدا تەنانەت ناهێڵن خوێندکاران لە پۆلەکە دەربچن. چۆن خوێندکار دەتوانێت کۆنترۆڵی خۆی بگرێت؟! یەکەی تایبەتیان بۆ دەنێرن و هەر ئێستا ئەم کارەیان کردووە.

شوێنی ناڕەزایەتی شەقامە نەک قەسابخانە. نەک هەر پۆلەکان بەڵکو گۆڕەپانی قوتابخانەکانیش سەلامەت نین. هیچ گەرەنتییەکتان نییە. لەسەر بنەمای خێزانەکان بە گەمارۆدانی قوتابخانەکە. نارنجۆک فڕێ دەدەنە ئەو قوتابخانەیەی کە ئەم کارەی کردووە. لە پارک یان گۆڕەپانی تەنیشت قوتابخانەکەوە کەلوپەلی نەناسراو فڕێدەدرایە ناو حەوشەی قوتابخانەکە و دواتر هەموو ژینگەی قوتابخانەکە ژەهراوی دەکرا. لەم شەڕەدا دەبێت بزانین هێزمان لە کوێدایە. دەبێت بزانین چۆن دەتوانین سەرکەوین.

ئەم ڕووبەڕووبوونەوە تا کەی بەردەوام دەبێت؟ تا ئەم ژەهراویکردنی قوتابخانەکان ڕابگیرێت یان حکومەت بڕوخێنرێت. بزانە ئەم کۆمەڵگایە ئاسایی نییە. دۆخەکە ئاسایی نییە. نەک هەر مامۆستا و خوێندکار، بەڵکو هەموو کۆمەڵگا کاردانەوەی هەبێت بەرامبەر بەم دۆخە نائاساییە. دەبێت هەموو تایەکان بوەستێنرێن. چەند درێژه؟ تا حکومەت دەڕوخێنرێت. پێویستە سیاسەتی ژەهراویبوون بکرێتە قەیرانێکی کۆمەڵایەتی سەرتاسەری لەدژی ڕژێم. تەنها بیهێنە بەرچاوت ئەگەر ڕووداوێکی لەو شێوەیە لە کۆمەڵگایەکی وەک سوید، یان هەر کۆمەڵگایەکی ئەوروپیدا ڕوویبدات، هەموو تایەکان لە جووڵە دەوەستن. مەحاڵە بوو خەڵک بەردەوام بن لە ژیانی خۆیان لە کاتێکدا هێزێک هەیە ڕۆژانە منداڵەکانیان لە قوتابخانەکاندا دەکوژێت. کۆمەڵگا ژیانی ڕۆژانە دەوەستێنێت، جووڵە دەوەستێت تا کێشەکە چارەسەر دەبێت. پرسگەلێکی زۆر سەرەتاییتر لەمە دەبنە هۆی

پێکھێنانی مانگرتنی گشتی لەو و□تانەی کە بۆنی شارستانیەتیان لێھاتووە بەرامبەر بە حکومەتێک کە نەیتوانیوە بژێوی ژیان و تەندروستی خەڵک دابین بکات. ئەی ئەگەر حکومەت خۆی ھۆکاری ڕاستــەوخۆی مەترسی خستنە سەر ژیان و تەندروستی مندا□□ان و ھەرزەکاران و ژەھراویکردنیان بێت لە قوتابخانەکاندا. دژی ئەم دۆخە چی دەکەیت؟ دەبێت ڕایبگەیەنین کە ئەم سیستەمە پەروەردەیەمان ناوێت. با منداڵەکانمان ساڵێک نەچنە قوتابخانە. تا حکومەت نەڕووخێنین ناچینە قوتابخانە. ئەم حکومەتە گرنگی بە کاروبارەکان نادات، خەریکی شەڕی ڕووبەڕووی خەڵکە و دەبێت خۆمان بۆ شەڕ ئامادە□ بکەین. وە گرنگترین و کاریگەرترین چەکی ئێمە مانگرتنە. ئەوەی پێی دەوترێت نافەرمانی مەدەنی و خەواندنی چەرخەکانی بەرھەمھێنان و پەروەردەیی و ئابووری و ئیداریی کۆمەڵگایە. لە سەرەتای شۆڕشی ئێستاوە ھەمیشە جەختمان لەسەر گرنگی مانگرتنی سەرتاسەری کردووەتەوە و ئێستا ھەندێک مەرج ھاتۆتە ئاراوە کە ئەم بابەتە لە جاران بەپەلەتر و بەپەلەتر بووە. ئەوەندەی پەیوەندی بە قوتابخانەکان و ژیان و تەندروستی قوتابیانەوە ھەیە، ئەمە بابەتێکی بەپەلەیە.

دەبینیت چەند ڕۆژێکی تر دەچینە ناو پشووەکانی نەورۆز و قوتابخانەکان تا ١٣ی فارودین دادەخرێن، بەڵام گفتوگۆکەم تەنھا لەسەر ھەفتەیەک و دوو ھەفتە نییە. مشتومڕەکە ئەوەیە تا کیمیابارانی قوتابخانەکان بەردەوام بێت، پێویستە قوتابخانەکان دابخەین. ھیوادارم بتوانین بە زووترین کات حکومەت ناچار بکەین ئەم تاوانە ڕابگرێت، بەڵام ئەگەر بوەستێت، ئێمە کۆڵ نادەین. بزووتنەوەی سکاڵاکردن و بەدواداچوون بۆ ئەم تاوانە تازە دەستی پێکردووە. وەک دۆسیەی تەقەکردن لە فڕۆکەکە، بەرەیەکی نوێ لە شەڕی ئێمە لەگەڵ حکومەتدا کراوەتەوە. ئەم تاوانە لە کارنامەی ڕەشی حکومەتدا تۆمار کراوە.

لە ھەموو حاڵەتێکدا، تا ئەو شوێنەی پەیوەندی بە ژیان و تەندروستی منداڵەکانمانەوە ھەیە، گرنگترین شت ئەوەیە کە تا ئەم شەڕە ڕانەگیرێت، منداڵەکانمان نەنێرین بۆ مەیدانی شەڕی کیمیایی. ھیوادارم دوای پشووی نەورۆز ئەم بابەتە چارەسەر ببێت. دیارە ئەگەر ئەمە ڕوونەدا، خەباتی ئێمە لەو بوارەدا بەردەوام دەبێت.

حەسەن ساڵحی: پرسیاری منیش ھەر ئەوەیە، ئەم ناڕەزایەتیانە بەرامبەر بە ژەھراویکردنی بە ئەنقەست کۆتایی چی دەبێت؟ بەڕاستی دەتوانن ھ□□ش□ تیرۆریستییە کیمیایی و بای□□ژییەکان بۆ سەر قوتابخانە و میترۆ و زانکۆ و بەشەناوخۆییەکانی زانکۆ ڕابگرن؟ ئایا ڕێگاچارەیەک ھەیە بۆ ئەوەی حکومەت لەم قەیرانە دەربچێت؟

حەمید تەقوایی: چارەسەری حکومەت تەسلیمبوونە بە ئیرادەی خەڵک. لەوانەیە بەسەرخۆیدا نەهێنێت، بەڵام لە ڕاستیدا ناچار دەبێت ئەم تاوانە ڕابگرێت. دەتوانین حکومەت ناچار بکەین. بەتایبەت کە حکومەت ناتوانێت بۆ ماوەیەکی زۆر درێژە بەو جۆرە کارە تاوانکاریانە بدات چونکە تەنانەت لەسەر ئاستی جیهانیش ڕووبەڕووی قەیران و ناڕەزایەتییەکی بەربڵاو دەبێتەوە کە بەرگەی ناگرێت. ناچارە، ناچاری دەکەین دابنیشێت. دەبینیت هێرشەکانی پێشوو، وەک تەقەکردن لە فڕۆکەکە یان هێرشکردنە سەر زیندانی ئێوین، کەیسێکی نموونەیی بوون، بەڵام هێرشەکانی سەر قوتابخانەکان زنجیرەیی و زنجیرەیین. دواجار کوشتنی زنجیرەیی دوای ماوەیەک کۆتایی هات. لە هەر حاڵەتێکدا حکومەت ئەمە تەواو دەکات و دەبێت هەوڵبدەین بە هێرش و پێشکەوتنەکانمان و دواجاریش بە فەزیحە و لاوازی و بێدەسەڵاتی حکومەت هەوڵی ئەوە بدەین کە ئەمە ڕووبدات. لە هەر حاڵەتێکدا حکومەت ئەم تاوانەی لە مەلەفی خۆیدا تۆمار کردووە و ئەم گۆڕەپانە دەبێتە بەرەیەکی سەرەکی خەباتمان تا ئەو ڕۆژەی حکومەت دەڕووخێنرێت. ئەمە نە لێیان خۆش دەبین و نە لەبیریان دەکەین.

حەسەن ساڵحی: حکومەت دەڵێت خەتای خۆپیشاندەرانە،دەستی ئەوانی تیدایە. ناوی هێزە یاخییەکان دەهێنن. پرسیارەکەم ئەوەیە چۆن ئەم فێڵە هەڵبوەشێنینەوە؟ گریمان پێکهێنانی لێژنەی ئاشکراکردنی ڕاستییەکان ،بە بەشداری و ئیرادەی خەڵک، یان لە دەرەوە، ڕۆڵی نەتەوە یەکگرتووەکان، دامەزراوەکانی مافی مرۆق، ئایا ئەمانە دەتوانن کاریگەر بن لە ڕوونکردنەوەی ڕاستییەکاندا؟

حەمید تەقوایی: ئەم بانگەشانە لە زۆر درۆی تری ئەم حکومەتە فەزیحەترن. چۆن دەکرێت هێزێک دژ بە حکومەت، و تەنانەت لە خودی قوتابیانیش بەمانا تر، دەستیان بە سەرچاوەکانی گازی ژەهراوی بگات؟! ئایا دەتوانرێت ئەمانە لە بازاڕ بکڕدرێت؟ وە دواتر ڕەهەندەکانی کێشەکە ببینە. ئەمە لە دەیان شار و سەدان قوتابخانە ڕووی داوە. ئەم تۆڕە تەنها دەتوانێت دەوڵەتی بێت. وەک ڕۆژ ڕوونە. لێژنەی دۆزینەوەی ڕاستییەکان پێویست نییە. بەڵێ، کام ئۆرگانی نێودەوڵەتی تەنها لە ڕوانگەی یاساییەوە پەیڕەوی لە مەسەلەکە دەکەن، دەتوانن بچن بۆ دۆزینەوەی ڕاستی، بەڵام لە ڕوانگەی خەڵکەوە، ئایا پێویست بوو ڕاستییەکان بە تاوانی هیتلەر یان پینۆش بدۆزرێتەوە؟! سەبارەت بەو فاشیستە ئیسلامیانەش کە ئێران حوکم دەکەن، ڕاستییەکە وەک ڕۆژ ڕوونە. مرۆق دەبێت خۆی گێل بکات. وەک وتە بەناوبانگەکە دەڵێت، سوکایەتیکردنە بە زیرەکی مرۆق ئەگەر تەنانەت کەسێک ئەگەری ئەوە بدات کە ئەمە کاری هەر هێزێکی ترە جگە

لە حکومەت. پێنج هەزار خوێندکار لە سەرانسەری وڵات ژەهراوی بوون و ئەمەش زیاترە لە سێ مانگە درێژەی هەیە. تەنها دەتەوێت بەدواداچوون بکەیت کە بەرپرسیارە! لەم ماوەیەدا حکومەت تا چەند ڕۆژێک لەمەوبەر بەدەنگ بووە و هەندێکیش قسەی دژبەیەکیان بە خەڵک داوە و ئێستاش کە هەڵوێستی فەرمییان گرتووە، لەمەی خوێندکاران و هێزەکانی ئۆپۆزسیۆن دەکەن. دەڵێن ئەمە گاڵتە و سەرکێشی منداڵانی قوتابیانە! ئەمە تاکە نیشانەی بێدەسەڵاتی و وەهمیی حکومەتێکە کە نوقمی تاڵاوی شۆڕشە. پێم وایە ڕاستییەکە ڕوونە. دەبێت هێرش بکەین. پێویست ناکات چاوەڕێی ئەنجامی هیچ دۆزینەوەی ڕاستییەکان بکەین. هەموو خەڵکی ئێران دەزانن دەستی حکومەت لەم کارەدایە. بەرپرسەکانی حکومەت خۆیان بە زمانیان دانیان پێداناوە. قسەکانی ئەم دواییەی خامنەیی ئەوە بوو کە هەندێک کەس تێوەگلاون. بە پێچەوانەی پیشەی هەمیشەییان ئەمریکا و ئیسرائیلیان تاوانبار نەکرد، چونکە دەزانن ئەم خەنەیە ئیتر ڕەنگی نییە. خوشیان دان بە شێوازی ئاسایی چەوت و درمی خۆیاندا دەنێن. ئەوان لەناو ئەو چاڵەدا کە بە خۆیان هەڵیان کەندووە، خەریکی پەلەقاژەن، بەڵام ڕاستییەکان بە ئەمە ڕوونە. ئەمە تەنها بە مانگرتن و هێرشی یەکگرتوومان لە دژی حکومەت دەتوانین بیخەینە سەر ئەژنۆ و دەستبەجێ ئەم تاوانە ڕابگرین.

٨ی مارس ٢٠٢٣، ١٧ی ئەسفەن ١٤٠١